

015. Bijbelstudie over DEN BEIBELTEKST FU ALA WIKI - PARASHAT HASHAVUA פרשת השבוע

Tora, Haftara en B'rit haChadasha

In verband met de introductie van de eerst omstreden Nieuwe Bijbelvertaling in 2005 kwam dit oude boek, de Bijbel, dat door Joden en Christenen als het Woord van G'd wordt beschouwd, in Nederland uitgebreid in het nieuws. Waarom omstreden? Omdat er een aantal veranderingen zijn toegepast, die voor vele gelovigen volstrekt onverenigbaar zijn met hun geloofsbeleving. Er bestaat inmiddels zelfs een website met de veelzeggende naam <http://www.nbvkritiek.nl/>. Als inleiding schrijft de auteur onder andere: "In de afgelopen 3 a 4 jaar ben ik zoveel ergerlijke onjuistheden tegengekomen dat ik de tijd rijp vond om een website hierover te beginnen. Opvallend was dat een jaar of wat geleden er genoeg kritiek op de NBV op internet maar ook in de verschillende christelijke bladen te vinden was. Een recente speurtocht op Google, om deze pagina's weer terug te vinden, leidde veelal tot niets en in tegenstelling tot kritiek kwam ik lovende woorden over de leesbaarheid et cetera van de NBV tegen. Voor mij was dit nóg een reden om een website het licht te laten zien waar men links, schriftgedeeltes en algemene informatie met een kritische blik op de NBV gemakkelijk zou kunnen vinden." Ook al lijkt het erop alsof de NBV in de afgelopen jaren aardig is ingeburgerd, toch blijft de kritiek van velen onverminderd aanhouden en volgens mij zeer terecht, want zoals gezegd bevat de NBV een aantal zaken die gewoon niet door de beugel kunnen. Ik zal enkele voorbeelden noemen. Er is in de Nieuwe Bijbelvertaling bewust voor gekozen om geen hoofdletters te gebruiken voor persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden die verwijzen naar de Eeuwige, Yeshua [Jezus] en Ruach haQodesh [de Heilige Geest] en daarom zijn de woorden 'hij', 'hem' en 'zijn' met een kleine letter geschreven, ook al verwijzen ze naar G'd. De vertalers hebben daarvoor een heel erg simpele redenering naar voren gebracht, namelijk dat de beleefdheidshoofdletter niet voorkomt in de grondtekst. Maar deze redenering slaat echt nergens op, want in het Hebreeuws bestaat er sowieso al geen onderscheid tussen hoofdletters en kleine letters. Dus als men zich daarop zou willen beroepen dan zou men net zo goed de hele Bijbel slechts met kleine letters kunnen schrijven, of anders in zijn geheel met hoofdletters zoals in het Oudgrieks het geval was. De voorstanders van het hoofdlettergebruik daarentegen noemen in de eerste plaats eerbied voor de Allerhoogste als reden om deze woorden met hoofdletters te schrijven, want: "Als de Joden zo eerbiedig met de G'dsnaam omgaan dat ze die zelfs niet eens uitspreken, dan is het ook eerbiedig om verwijzingen naar G'd met een hoofdletter te schrijven", schreef een verontwaardigde hervormde predikant samen met ongeveer twintig medestanders in een brief aan het Nederlands Bijbelgenootschap. Bovendien geeft het gebruik van hoofdletters voor deze persoonlijke voornaamwoorden meer helderheid en duidelijkheid aan de tekst. Er is meteen te zien of Adonai aan het woord is of iemand anders. Toch heeft de vertaalcommissie anders beslist. Maar er zijn meer bezwaren. De weergave van de G'dsnaam is een van de meest problematische vertaalbeslissingen in het project van de Nieuwe Bijbelvertaling gebleken. In Hebreeuwse handschriften is de naam van G'd namelijk weergegeven met vier medeklinkers: יהוה en overgezet in Nederlandse lettertekens staat er dan: JHWH. Bij deze medeklinkers staan echter de klinkers van het woord Adonai, omdat Joden de naam van G'd niet wilden uitspreken. Bij het kiezen van de G'dsnaam zouden derhalve vertalingen als de Naam, de Eeuwige en de Aanwezige meer voor de hand liggen, want deze alternatieven sluiten namelijk aan bij de joodse traditie. Toch hebben de vertalers daar niet voor gekozen omdat zij volgens hen binnen de christelijke traditie nauwelijks bekend zijn. Jammer! Verder liet de begeleidingscommissie weten dat de vertaling recht moet doen aan de veranderingen in de Nederlandse taal en aan de veranderingen in de visie op het vertalen, en daarom wordt in de Nieuwe Bijbelvertaling de Hebreeuwse zinsopbouw vervangen door zinnen die een volgorde hebben die eigen is aan de Nederlandse taal. Dat door deze vertaalkvorm G'ds Woord uit zijn oorspronkelijke Joodse context wordt gehaald en daardoor het gevaar loopt een eigen leven te gaan leiden neemt men op de koop toe. Toch reeds in eerdere vertalingen vond er een geleidelijke ontjoodsing van de Bijbel plaats door bijvoorbeeld de Shofar niet met ramshoorn,

maar met bazuin te vertalen en de Statenvertaling verwijderde zelfs de Tzitzit [kwasten] van Yeshua en vertaalde dat woord simpelweg met de zoom van Zijn kleeft, waardoor Zijn Talit in een Toga veranderde zoals wij het vaak op schilderijen tegenkomen. Verder vind ik het echt een gemiste kans dat men de naamsverbasteringen uit eerdere vertalingen niet ongedaan gemaakt heeft door de oorspronkelijke Hebreeuwse en Aramese namen te herstellen. En als al deze bezwaren nog niet genoeg waren werd de introductie van de Nieuwe Bijbelvertaling ook nog overschaduwed door een opschudding die ontstaan is omdat het promoten van deze Bijbeluitgave helaas gepaard ging met antisemitische uitlatingen! Het Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap (N.I.K.) reageerde destijds verontwaardigd op de advertentiecampagne, want in één van deze advertenties werd een korte impressie gegeven van het boek Esther met een sterke nadruk op het bloedvergieten. Vervolgens werd de conclusie getrokken dat dit “een echt oudtestamenteisch boek is, waar het bloed van de pagina’s spat”! En vreemd genoeg werd niet Haman, maar juist de jood Mordechai daarvoor verantwoordelijk gesteld. De advertentie besluit dan ook met de zin: “Gelukkig heeft later een andere joodse man de boodschap van liefde en verzoening gebracht...” - Vanzelfsprekend heeft het Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap de uitgever van de Nieuwe Bijbelvertaling nadrukkelijk verzocht om de advertentiecampagne stop te zetten, want steeds weer werden de Joden in de loop der geschiedenis zwaar vervolgd en gediscrimineerd op grond van het feit dat een deel van hen die ‘andere joodse man’, Yeshua, en B’rit haChadasha [het Nieuwe Testament] niet aanvaardde maar bleef vasthouden aan TeNaCH [het zogenaamde Oude Testament]. De Joodse gemeenschap in Nederland is daarom dan ook flink geschrokken van deze advertentietekst en vindt het ronduit schokkend te ervaren dat bij de publicatie van de Nieuwe Bijbelvertaling het Joodse volk opnieuw als onverdraagzaam en bloeddorstig wordt geportretteerd. Gelukkig gaf het Nederlands Bijbelgenootschap gehoor aan dit verzoek en besloot geen verdere plaatsingen meer te doen van de advertentie waarin het jodendom in verband wordt gebracht met bloedvergieten. In een verklaring stelde zij: “Het NBG miskent daarin dat er een rechte lijn is tussen de in de advertentie geschetste episode, n.l. het Esther-verhaal, en het Joodse leven van vandaag waarin de wonderbaarlijke redding van de uitroeiing van het grootste gedeelte van het Joodse volk, nog steeds wordt gevierd. Die uitroeiingspoging uit het boek Esther is niet minder dan latere vervolgingen. Wie heden ten dage Purim [het Esther-feest] viert, lijkt zich op grond van deze NBG-advertentie te vereenzelvigen met bloeddorst, machtswellust, haat in plaats van liefde.” Tot zover deze verklaring. Jammer dat dit heeft kunnen gebeuren, maar naast al deze negatieve berichten is er ook goed nieuws: er lijkt nu door de introductie van de Nieuwe Bijbelvertaling wat meer belangstelling te zijn gekomen voor G’ds Woord, want in de landelijke dagbladen was het zelfs voorpaginanieuws met koppen als: “Stormloop op Bijbelvertaling!”

Nieuwe Joodse uitgave

Inmiddels heeft de Nieuwe Bijbelvertaling een ware metamorfose ondergaan, althans in een heel bijzondere editie die deze NBV als basis gebruikt. Twee jaar na het verschijnen van De Nieuwe Bijbelvertaling kwam namelijk de tweetalige uitgave ‘Tanach’ tot stand in samenwerking met het Verbond van Liberaal-Religieuze Joden in Nederland. Naast de Hebreeuwse grondtekst staat De Nieuwe Bijbelvertaling afgedrukt, rechts staat de Hebreeuwse en links de Nederlandse tekst. Vanzelfsprekend heeft de Joodse stichting Sja’ar, die voor dit project nauw samenwerkte met het Nederlands Bijbelgenootschap, de tekst van De Nieuwe Bijbelvertaling niet klakkeloos overgenomen, maar toch wel wat ingrijpende wijzigingen aangebracht om deze uitgave geschikt te maken voor gebruik in de Joodse eredienst. De grootste verschillen zijn uiteraard te vinden in de indeling en de volgorde van de diverse Bijbelboeken, die van achter naar voren opgenomen zijn zodat de tekst volgens de Hebreeuwse leeswijze van rechts naar links gelezen wordt, en ook in de spelling van persoonsnamen en geografische aanduidingen, die aangepast is aan de regels van de publicatie Hebreeuwse en Jiddische woorden in het Nederlands uit 2002. Het meest in het oog springende verschil is echter dat de G’dsnaam יהוה in deze uitgave wordt aangeduid met de traditionele Joodse benaming ‘de Eeuwige’ in plaats van de christelijke aanduiding ‘de HEER’. Door het liturgische leesrooster achterin voor zowel een eenjarige als driejarige cyclus van voorlezingen is deze uitgave nu ook geschikt voor gebruik in de synagoge. De laatste complete Nederlands-Hebreeuwse uitgave van de Joodse Bijbel stamt uit 1868, waarin de Statenvertaling naast de Hebreeuwse grondtekst afgedrukt staat. Er verschenen sindsdien wel losse vertalingen van diverse Hebreeuwse Bijbelboeken en in 1970 verscheen

een tweetalige editie met de vertaling van Jitschak Dasberg, die echter alleen de Tora en de bijbehorende Haftarot bevat, maar een complete Bijbel waarin de bezoekers van de synagoge de in het Hebreeuws gelaajende tekst ook in het Nederlands kunnen volgen, liet wel op zich wachten totdat de Joodse burgemeester van Amsterdam Job Cohen op 19 april 2007 het eerste exemplaar in ontvangst mocht nemen. Bij de totstandkoming is onder meer medewerking verleend door het College van Rabbijnen van het Verbond van Liberaal-Religieuze Joden in Nederland en de Stichting Hebreeuwse en Jiddische woorden in het Nederlands. Met name rabbijn David Lilienthal stak zeer veel tijd in de Hebreeuwse tekst. Prof. dr. Judith Frishman, hoogleraar geschiedenis en literatuur van het rabbijnse jodendom, die als bestuurslid van de Stichting Sja'ar het Tanach-project coördineerde, zei in een interview: „Het was belangrijk voor de acceptatie en straks het gebruik van de Tanach dat de rabbijnen hier achterstaan.” En zo bestaan er op dit moment drie versies van de Nieuwe Bijbelvertaling: de tweetalige editie van de TenaCH ofwel het Oude Testament voor de Joodse doelgroep, de volledig Nederlandse editie van de gehele Bijbel inclusief de deuterocanonieke ofwel apocriefe boeken en het Nieuwe Testament en een geheel Nederlandse uitgave zonder de apocriefe boeken. Persoonlijk vind ik het jammer dat het Nederlands Bijbelgenootschap geen gebruik gemaakt heeft van de unieke kans om ook een tweetalige uitgave te maken van de gehele Bijbel door de Griekse teksten in de apocriefe boeken en het Nieuwe Testament naast de Nederlandse vertaling te plaatsen.

Belangstelling voor de Bijbel

Volgens de persberichten stonden de mensen in 2005 in de rij voor de Nieuwe Bijbelvertaling en vlogen de eerste 200.000 exemplaren letterlijk de deur uit. Men is inmiddels gestart met de tweede druk en het boek stevent nu al af op de status van bestseller. Elke gelovige die dit leest zal een gevoel van blijdschap over dit goede nieuws nauwelijks kunnen verbergen, want zo een publieke belangstelling voor G'ds Woord is er in geen tijden meer geweest. Maar kijk uit: schijn bedriegt! De Bijbel stond weliswaar inderdaad in het middelpunt van de belangstelling toen de Koningin en andere BN'ers voor de lopende camera's daaruit voorlezen, en 200.000 exemplaren lijkt op het eerste gezicht ook heel veel, maar dat wil nog niet zeggen dat er door de Nieuwe Vertaling ook meer Bijbellezers bij zijn gekomen. Laten we eerlijk zijn: de meeste Bijbels zijn gekocht door mensen die reeds de oude vertaling in bezit hebben en nog steeds blijven de Bijbellezers een piepkleine minderheid in de Nederlandse samenleving. Diverse enquêtes hebben dit recentelijk bevestigd. De overgrote meerderheid van de Nederlanders heeft helemaal geen Bijbel in huis en is ook niet van plan om er één aan te schaffen. Onder degenen die wél in het bezit zijn van een Bijbel bevindt zich bij een aanzienlijk percentage het vaak geërfde exemplaar onder een laag stof ergens in de boekenkast of op de zolder. Het is dus slechts een minderheid die het Woord van G'd ook daadwerkelijk leest en bestudeert en ook wat het lezen betreft is er een grote verscheidenheid in toepassing. Sommigen lezen de hele Bijbel van kaft tot kaft, anderen maken gebruik van een dagtekstenboek, een Bijbels dagboek of een Bijbelse scheurkalender met teksten en volgen daarmee eigenlijk een soort leesrooster. Het Nieuwe Testament wordt door veel christenen het meest gelezen, het z.g. Oude Testament daarentegen in veel mindere mate en dan ook nog slechts zeer selectief. Voor veel Joden daarentegen is het Nieuwe Testament, ברית החדשה B'rit haChadasha, nog steeds een verboden boek. Zij zien het als een boek dat bij een andere religie hoort, zoals de Qur'an bij de Islam en de Bhagvad Gita bij het Hindoeïsme. Natuurlijk is dat geen goede vergelijking, want wij als Messiasbelijdende Joden weten maar al te goed, dat B'rit haChadasha net zo Joods is als TeNaCH, maar zo ervaren zij het wel en ergens kan ik het hen niet eens kwalijk nemen omdat de weinige exemplaren die ze zo nu en dan wel eens in handen krijgen door de toepassing van Griekse namen en de ontjoodste vertaalwijze voor hen onherkenbaar zijn. Hun enige Bijbel is derhalve dan ook slechts de TeNaCH ofwel het Oude Testament. Wij hebben daarom de taak om onze Joodse broeders en zusters van een ברית החדשה B'rit haChadasha te voorzien, die voor hen herkenbaar en acceptabel is. Gelukkig zijn er in binnen- en buitenland reeds vele jaren diverse organisaties die Nieuwe Testamenten in het Hebreeuws verspreiden en zelfs ook in het Jiddisch! Hier in Nederland kunt u hiervoor contact opnemen met Stichting Israël en de Bijbel te Oudewater via het e-mail-adres: israelendeBijbel@planet.nl of voor meer informatie kunt u ook hun website www.israelendeBijbel.nl bezoeken. U ziet nu in elk geval hoe verschillend er in Joodse en christelijke kringen over die éne Bijbel gedacht wordt.

Van kaft tot kaft!

De ene groep wijst het Nieuwe Testament af en de andere groep het Oude Testament tot op zekere hoogte. Gezien het feit dat de mensen die nog niet in het bezit zijn van B'rit haChadasha eerst van een exemplaar moeten worden voorzien alvorens daarover van gedachten te kunnen wisselen is deze Bijbelstudie voornamelijk bedoeld voor lezers die weliswaar een complete Bijbel bezitten, maar het Oude Testament als afgedaan of in elk geval als minder belangrijk beschouwen. Hoe vaak wordt er gezegd: "Wij zijn nieuwtestamentische gelovigen". Maar dat is niet wat de Eeuwige van ons vraagt! Hij wil dat wij Bijbelgelovigen zijn! Wij moeten leren te erkennen dat het geschreven Woord van G'd begint bij **א בראשית** B'reshit alef [Genesis 1] en doorgaat tot het einde van het boek **חזיון** Chizayon [Openbaring]. Daarom is het van het grootste belang voor ons eigen geloofsleven om de juiste waarde van TeNaCH te beseffen zodat wij Bijbels in balans blijven. Wij zijn geneigd te vergeten dat het Oude Testament ongeveer 78% van de Bijbelse tekst uitmaakt en het Nieuwe Testament slechts 22%. Hoe lezen wij de Bijbel? Selectief of van kaft tot kaft? Velen die de Bijbel in zijn geheel lezen maken helaas wel een onderscheid in belangrijkheid tussen het OT en het NT en gebruiken het OT hooguit als een soort Bijbelse encyclopedie voor wat meer achtergrondinformatie om het NT beter te kunnen begrijpen of enkele passages in het NT nader te kunnen toelichten, maar ze zien het OT toch als iets dat verouderd is en niet meer van toepassing. Mijn vraag is nu: Wanneer de TeNaCH minder waarde zou hebben, waarom verwijzen Yeshua en de schrijvers van de brieven in B'rit haChadasha dan regelmatig naar de TeNaCH? Echt waar, wanneer de TeNaCH inderdaad verouderd en niet meer van toepassing zou zijn, dan zouden zij daaruit niet hebben geciteerd. Maar als Yeshua zelf de TeNaCH bevestigt als zijnde G'ds Woord waarin wordt aangegeven hoe je tot Zijn Vader kunt naderen en een liefdevolle relatie met de Eeuwige kunt opbouwen, wie zijn wij dan om het tegendeel te beweren? Weet u, de Bijbel bevat talrijke waarschuwingen voor vele misleidingen en valse leringen in de eindtijd, waarin wij nu leven. Zo wordt er o.a. gezegd dat wij vrij zijn van de wet, alles mogen eten wat we willen en de Shabat niet meer hoeven te vieren. Deze dwaling is ontstaan doordat men Lucas 16:16 eeuwenlang totaal verkeerd begrepen heeft, waarin Yeshua zelf zegt: *"De Tora [wet] en de Navi'im [profeten] gaan tot Yochanan [Johannes]; sinds die tijd wordt de B'sora [het Evangelie] gepredikt van het Mal'chut Elohim [Koninkrijk G'ds]."* Dit heeft helaas bij velen het misverstand opgeroepen dat sinds de komst van Yochanan de Tora niet meer van kracht zou zijn en derhalve de hele TeNaCH van ondergeschikt belang is in tegenstelling tot het Evangelie. Daarom spreekt men in de prediking meestal in de verleden tijd: "De Joden deden dit of dat; de Joden hielden dit of dat, de Joden vierden dit of dat." Daarom verdwenen ook de Bijbelse feestdagen van de liturgische kalender. Maar niets is minder waar, want na vers 16 van Lucas 16 komt vers 17, en daarin zegt Yeshua het volgende: *"Gemakkelijker zouden hemel en aarde vergaan, dan dat er van de Tora één tittel zou vallen!"* Yeshua grijpt hier terug op **ישעיהו** Yeshayahu [Jesaja] 51:6-7, waarin de Eeuwige zegt: *"Heft uw ogen op naar de hemel en aanschouwt de aarde beneden; want de hemel verdwijnt als rook, de aarde vergaat als een kleed en haar bewoners sterven als muggen, maar Mijn heil duurt eeuwig en Mijn gerechtigheid wordt niet verbroken. Hoort naar Mij, gij die de gerechtigheid kent, gij volk, in welks hart Mijn Tora is!"* Met andere woorden: Lucas 16:16-17 verklaart slechts dat de Tora en de profetische boeken de enige Schriften waren tot de tijd dat **יוחנן** Yochanan [Johannes] de boodschap van het Koninkrijk G'ds verkondigde, maar dat zelfs het meest onbetekenende detail van de Tora nog niets van zijn geldigheid had verloren. Yeshua en ook Zijn Talmidim [discipelen] kenden geen andere Bijbel dan de TeNaCH. Hun Heilige Schrift bestond uit de boeken van het enige, door G'd nooit verbroken verbond. Hij vernieuwde en bekrachtigde het verbond met Zijn volk weliswaar, maar Hij verving niet het ene verbond door het andere! Als wij de Bijbel lezen, moeten we ons steeds voor ogen houden, dat Keifa [Petrus] tijdens Shavuot [Pinksteren] voor de Joden predikte vanuit de TeNaCH en dat ook Sha'ul [Paulus] later voor de heidenen predikte vanuit de TeNaCH. Alleen al in de Romeinenbrief verwees hij ongeveer 60 keer naar teksten uit de Tora en de Profeten. Lucas kon derhalve in hoofdstuk 16, vers 16 onmogelijk bedoeld hebben dat de Tora niet meer van kracht zou zijn omdat zij niet minder dan 158 keer in B'rit haChadasha geciteerd wordt. Volgens Walter Kaiser Jr. zijn er vanuit de hele TeNaCH in totaal ongeveer 1600 verzen in B'rit haChadasha gebruikt: 300 rechtstreekse teksten, 200 zonder verwijzing en 1100 verwoorde of geparafraseerde verzen. Het is moeilijk om het exacte aantal

zinnen of verzen te tellen, maar dat is ook helemaal niet zo belangrijk. Pinchas Lapide schreef precies waar het hierbij echt om gaat: “Wie met een schaar uit het Nieuwe Testament alle 452 plaatsen en citaten, die uit het Oude Testament afkomstig zijn, zou wegknippen, die zou een fragmentarische romptekst overhouden, die geen mens nog als een lopend verhaal zou kunnen ontcijferen.” Dit betekent dat de basis van de nieuwtestamentische leerstellingen zijn fundament vindt in de TeNaCH. Het is heel belangrijk om te onthouden dat met het woord “Schriften” in het Nieuwe Testament verwezen wordt naar het Oude Testament. Wij komen deze verwijzingen o.a. tegen in Marcus 12:24, waarin Yeshua de vraag stelt: *“Dwaalt gij niet daarom, dat gij de Schriften niet kent noch de kracht G’ds? - Luku, fa un teki dati fowtu! Bika un no sabi Buku, én a tranga fu Gado un no sabi tu! - Tulog Parmeswar ke bát aur okar sakti na jáne hai. Ohi khátin tulogan ulta bát puche hai! - Kowé kuwi jan klèru banget. Kowé ora dunung isiné Kitab lan kowé blas ora ngerti kwasané Gusti Elohim!”* In יוחנן Yochanan [Johannes] 5:39 verklaart Yeshua, dat de Schriften van Hem getuigen. Hetzelfde komen wij in het verhaal van de Emmaüsgangers tegen: *“En Hij begon bij Moshe [Mozes] en bij al de profeten en legde hun uit, wat in al de Schriften op Hem betrekking had! - Now Yeshua bigin nanga Moshe én ala den profeti, A meki den srefi si, san ala den Buku ben taki fu En! - Aur U ulogke Moshe aur Parmeswar ke dusar sanesian ke bát samjháwe lagal. I sab bát to okare bise me likhal raha! - Gusti Yeshua terus ndunung-ndunungké marang wong loro mau bab apa sing wis diomong nang Kitab Sutyi bab Mashiach, wiwit sangka kitab-kitabé nabi Moshe nganti tekan kitab-kitabé para nabi liyané!”* (Lucas 24:27). Yeshua zelf bevestigde keer op keer dat de TeNaCH de wil van Zijn Vader openbaart en in מתייהו Matityahu [Matthéüs] 5:17-18 waarschuwde Hij er zelfs nadrukkelijk tegen de verkeerde gedachte dat met Zijn komst de Tora en de profeten hun geldigheid geheel of gedeeltelijk verloren zouden hebben. Hij verklaarde evenals hij dat ook in Lucas 16:17 deed, dat de Tora van kracht zal blijven totdat de nieuwe hemel en de nieuwe aarde gekomen zijn, waarover wij in ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 65:17 en 66:22 kunnen lezen. Ja, zelfs dan zal de Tora nog van toepassing blijven, want in vers 23 wordt er gesproken over de Shabat en Rosh Chodesh [nieuwe maan].

2 Timotheüs 3:14-17

Een sleuteltekst voor het juiste begrijpen van de belangrijke positie die de boeken van de TeNaCH binnen het geheel van de Bijbel innemen vinden wij in 2 Timotheüs 3:14-17 en daarom is het van groot belang om deze tekst eens nader te bekijken en vers tot vers nauwkeurig door te nemen: *“Blijf gij echter bij wat u geleerd en toevertrouwd is, wel bewust van wie gij het hebt geleerd, en dat gij van kindsbeen af de heilige Schriften kent, die u wijs kunnen maken tot zaligheid door het geloof in Mashiach Yeshua. Elk van G’d ingegeven Schriftwoord is ook nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid, opdat de mens G’ds volkomen zij, tot alle goed werk volkomen toegerust!”* **Surinaams:** *“Ma yu mu tan na ini a sani, disi yu ben leri, én disi yu ben kisi wan leti sabi fu En! Bikasi yu srefi de sabi bun, osuma ben leri yu, én di yu sabi den santa buku fu sinsi yu pikinten kaba, we, den dati kan gi yu a leti ferstan fu a bun libi, di wi kisi nanga a bribi na Mashiach Yeshua. Bikasi Gado srefi ben meki den skrifi ala den buku; én den de yepi wi furu fu leri wi, fu strafu wi, fu meki wi kon moro bun, én fu kweiki wi na ini a gerechtigheid; meki wan sma fu Gado kon so fara, te a kan du ala bun wroko!”* **Hindoestaans:** *“Beta, tu hamár bát sikhle hai aur dil bhar se biswás kare hai. Tu jáne hai ke toke sikháis hai, ohi se i bát pakarle rahihe. Tu chotahi se Parmeswar ke pawitr bát sikhle hai. Toke ekare dwára buddhi milal hai kaise tu Mashiach Yeshua me biswás kare ke dwára bac jái sakihe. Parmeswar ápan pustak likhwáis hai aur ekar har ek bát kámil hai sikháwe, samjháwe, ulta soc-bicár badale aur sudháre khátin, jeme Parmeswar ke biswási logan pura howe aur tayár rahe har ek rakam bhala kám kare ke!”* **Javaans:** *“Nanging kowé Timotius, kowé kudu nurut piwulang sing wis mbok tanpa lan wis mbok akoni bener. Kowé ngerti déwé sapa sing mulangi kowé. Kawit tyilik kowé wis diblajari sangka pituturé Gusti Elohim, dadiné kowé ngerti nèk pituturé Gusti Elohim kuwi bisa ngekèki kaweruh marang kowé. Kaweruh sing nduduhké marang kowé nèk Gusti Yésus, Juru Slameté manungsa, teka ing donya ngluwari kowé sangka kwasané ala, supaya kowé bisa urip langgeng. Tembung-tembung isiné pituturé Gusti Elohim kuwi kabèh metuné sangka pikirané Gusti Elohim déwé. Mulané tembung-tembung kuwi kabèh kenèng dienggo mulangi bab sing bener, kenèng dienggo mbenerké piwulang sing klèru, kenèng dienggo mbenerké klakuan sing ora apik lan uga kenèng dienggo mblajari nindakké urip sing nurut karepé Gusti Elohim. Dadiné wong sing*

nyambutgawé kanggo Gusti Elohim bisa nduwèni kapinteran ngerjani penggawéan apa waé sing dikarepké karo Dèkné!" Laten we beginnen met vers 14: *"Blijf gij echter bij wat u geleerd en toevertrouwd is, wel bewust van wie gij het hebt geleerd..."* Het is voor Timotheüs blijkbaar van levensbelang om te blijven bij wat hem geleerd en toevertrouwd is. Hij had een Joodse moeder en was volgens de Halacha, de Joodse religieuze wetgeving, dus Joods. Hij genoot derhalve ook een Joodse opvoeding. Zijn leraren waren volkomen betrouwbaar en thuis in de Geschriften. Vers 15: *"...en dat gij van kindsbeen af de heilige Schriften kent, die u wijs kunnen maken tot zaligheid door het geloof in Mashiach Yeshua."* Zijn geloof was gegroeid in de goede aarde van de TeNaCH, de Schriften van het Oude Testament, waaruit hem al jong verteld en voorgelezen was. Het is een groot voorrecht om de Heilige Schriften van kindsaf te kennen, en daarom behoren ook onze kinderen reeds van jongsaf met de Schriften bekend gemaakt te worden, zoals wij elke keer met het Sh'ma opnieuw hardop zeggen: *"Wat ik u heden gebied, zal in uw hart zijn, gij zult het uw kinderen inprenten en daarover spreken, wanneer gij in uw huis zit, wanneer gij onderweg zijt, wanneer gij nederligt en wanneer gij opstaat!"* (דברים D'varim [Deuteronomium] 6:6-7). We gaan verder in vers 16: *"Elk van G'd ingegeven Schriftwoord..."* Elk Schriftwoord betekent voor de gelovigen van vandaag dus zowel TeNaCH [het zogenaamde Oude Testament] alsook B'rit haChadasha [het Nieuwe Testament], want beiden zijn door Ruach haQodesh [de Heilige Geest] van G'd gekomen, maar voor de messiasbelijdende gelovigen van toen bedoelde hij slechts de TeNaCH omdat de rest toen nog niet geschreven was. - *"...is ook nuttig om te onderrichten..."* - Sha'ul [Paulus] zegt hier dat het absoluut noodzakelijk is de TeNaCH te bestuderen om anderen in het geloof te kunnen onderwijzen, en dat klopt echt! Ik weet namelijk uit eigen ervaring dat het gewoon onmogelijk is om gedegen en betrouwbare Bijbelstudies te kunnen geven zonder eerst de TeNaCH te raadplegen. *"...is ook nuttig om te weerleggen..."* - Toen Yeshua in de woestijn door de satan werd verzocht citeerde Hij teksten uit D'varim [Deuteronomium] en gebruikte letterlijk de Tora als het zwaard van de geestelijke wapenrusting uit Efeziërs 6:17 om de vijand te verslaan (Lucas 4:1-13). Zo dient het woord van G'd ook ons om leugens en dwaaltheorieën daarmee te weerleggen en daar ben ik met deze studie, die bedoeld is om het lezen en hanteren van de Tora aan te moedigen, dan ook mee bezig want het is echt een dwaalleer dat de Tora niet meer van toepassing zou zijn. *"...is ook nuttig om te verbeteren..."* De Heilige Schriften helpen ons G'ds wil te begrijpen en aan de hand daarvan recht te zetten wat in de loop van de kerkgeschiedenis scheefgegroeid en verdraaid is. *"...is ook nuttig om op te voeden in de gerechtigheid..."* - Deze gerechtigheid is een rechtvaardigheid niet door werken, maar door geloof. Dat dit geen nieuwtestamentische gedachte is, maar reeds in de TeNaCH als uitgangspunt diende wordt bewezen door het veelvuldige citeren van een aantal teksten zoals: *"De rechtvaardige zal door zijn geloof leven"* uit חבקוק Chavaquq [Habakuk] 2:4 in Romeinen 1:16-17, Galaten 3:11 en Hebreeën 10:38.

Het leesrooster

Ongetwijfeld erkennen de Joodse schrijvers van B'rit haChadasha [het Nieuwe Testament] de TeNaCH [het z.g. Oude Testament] als het Woord van G'd en elk onderricht zowel van Yeshua alsook van de Sh'lichim [apostelen] die wij in het Nieuwe Testament tegenkomen, is gebaseerd op de Tora! Daar kan men gewoon niet omheen! Het hart van de Bijbel is daarom nog steeds de Tora, want daarin staat geschreven wat de Eeuwige van de gelovigen vraagt en wat Hij verbiedt binnen het Verbond. Daarin heeft Hij ons Zijn wil bekendgemaakt! Maar geloven wij werkelijk in dezelfde Schriften waarop de eerste messiaanse gelovigen hun geloof baseerden? Is de TeNaCH ook voor ons vandaag nog steeds een belangrijk deel van G'ds Woord? Het kost veel tijd en energie, maar vooral ook veel wijsheid en inzicht, die wij alleen maar van Ruach haQodesh [de Heilige Geest] kunnen ontvangen, om de scheefgroei in zowel de kerkelijke alsook in de synagogale tradities te doorzien en te corrigeren. Maar dat is alleen mogelijk als wij stoppen met menselijke inzetten en geschriften na te leven en ons concentreren op het nauwgezet bestuderen van G'ds Woord van kافت tot kافت! Een prachtig hulpmiddel daarbij is de wekelijkse Schriftlezing volgens het Joodse leesrooster. Een van de oudste berichten waaruit blijkt dat de lezing uit de Tora reeds in de tijd van Yeshua beschouwd werd als een algemeen gebruikelijk praktijk is de uitspraak van Ya'aqov [Jacobus] tijdens het bekende Apostelconvent in Jeruzalem: *"Immers Moshe [Mozes] heeft van oudsher in iedere stad, die hem prediken, daar hij elke Shabat in de synagogen wordt voorgelezen. - Bikasi sinsi fu owruten Moshe [Moses] abi suma na ibriwan foto, disi de preiki a wét fu en; én ala Sabadei den de leisi en na den snoga. -*

Dher din se Israel ke játi har ek sahar me Moshe [Mosas] ke likhal bát parcár kare hai. Ápan parcár ke ghar me Shabat ke din par usab okar kánun parháwe hai. - Awit pendak dina Shabat wét-wété nabi Moshe [Moses] kawit mbiyèn diwatykké nang sinaguk-sinaguk nang endí waé” (מפעלות השליחים) Mif'alot haSh'lichim [Handelingen der Apostelen] 15:21). Op onze weg terug zal de Tora ook voor ons centraal moeten staan. Het besluit dat Ya'aqov namens de hele vergadering meedeelde veronderstelt voor de gelovigen uit de volken dus meeluisteren en meeleren in de synagoge. De vraag voor de eerste messiaanse gemeente was namelijk in hoeverre de Tora van toepassing is voor de niet-joodse broeders en zusters. Uit het verhaal blijkt dat deze praktijk een belangrijk argument was voor de beslissing, dat de gelovigen uit de volken weliswaar niet door middel van de besnijdenis hoefden toe te treden tot het Jodendom, maar dat de Tora ook voor de niet-joodse gemeenteleden het centrale gedeelte van de Schriften behoort te zijn. Deze hele vergadering werd namelijk bijeen geroepen vanwege de halachische problemen die ontstaan zijn door de toestroom van niet-joden tot de eerste messiasbelijdende Joodse gemeente. Zoals gezegd werd dus besloten dat de gelovigen uit de heidenen geen Joden hoefden te worden in halachische zin zoals dat ook vandaag nog gebruikelijk is in het orthodoxe Jodendom. Ze hoefden geen Giyur te doen en ze hoefden niet uit te komen. Toch werd aan hen in eerste instantie een minimum aan geboden opgelegd met de bedoeling dat ze rest van de Tora vanzelf leren als ze elke Shabat de dienst in de synagoge bijwonen. De lage drempel werd aanvaardbaar geacht vanwege de wijde verspreiding van het Jodendom waardoor het voor de gelovigen uit de heidenen ook mogelijk was om op Shabat in de talrijke synagogen binnen het Romeinse Rijk geschoold te worden door het wekelijks horen van Moshe. De wekelijkse lezing van de Tora vormt als het ware de garantie dat de jonge gemeenschap zijn Joodse identiteit zou behouden ondanks de toestroom van niet-joden. Op elke Shabat wordt een ander gedeelte van de Tora gelezen volgens een bepaald rooster en gevolgd door een lezing uit een van de profetische boeken. Tot op heden weten wij niet precies waar deze gewoonte vandaan komt en op grond van welke criteria de verschillende vaste leesgedeeltes gekozen zijn, maar op grond van Lucas 4:17, waarin Yeshua werd opgeroepen om voor deze profetenlezing naar de Bima te komen, weten wij dat het in ieder geval reeds tijdens de tweede tempelperiode algemeen gebruikelijk was. Als ook u op grond van Handelingen 15 deze cyclus van lezingen uit de Tora en de profeten wilt volgen, dan is het goed te beseffen dat u daarin ook Yeshua navolgt samen met miljoenen Joden en messiaanse gelovigen uit de volken, die tegelijkertijd met u hetzelfde gedeelte lezen. Bovendien moet u zich er steeds van bewust zijn, dat het G'ds Woord is dat u bestudeert. In de Bijbel zoals wij die vandaag de dag kennen, zijn de diverse boeken onderverdeeld in hoofdstukken die op hun beurt weer in verzen zijn verdeeld, maar de Hebreeuwse traditie werkt daarentegen met tekstgroepen, Sidrot (enkelvoud Sidra) of ook Parashot (enkelvoud Parasha) genoemd. Deze tekstgedeelten worden aangegeven door een naam die aangeeft wat de inhoud van ieder gedeelte is. In welke Sidra of Parasha staan b.v. de Tien Woorden? In een gedeelte dat de naam van een persoon draagt, namelijk יתרו Yit'ro [Jethro], naar de priester van Mid'yan. Deze Parasha omvat שמות Sh'mot [Exodus] 18:1-20:23. De Tora is in de oudheid verdeeld in 54 Sidrot of Parashot. Eén deel voor iedere week van het jaar. Het joodse jaar heeft 54 weken omdat het een maanjaar is. Door regelmatig aanpassingen te doen blijft men echter in de pas met het zonnejaar. Dan worden er twee gedeelten op een Shabat gelezen om de cyclus van 54 Parashot binnen een jaar te kunnen afronden. Geen tekst wordt daarbij overgeslagen. Zoals gezegd heeft elk gedeelte een Hebreeuwse naam die is afgeleid van het eerste belangrijke woord in de Sidra, maar het eerste gedeelte van ieder Bijbelboek heeft dezelfde naam als de Hebreeuwse titel van dat boek, zoals bijvoorbeeld D'varim [Deuteronomium] en in zo een samenstelling met die naam het het woord Sidra of Parasha er een “t” bij. Om maar bij hetzelfde voorbeeld te blijven: de Sidra of Parasha D'varim heet dan ook Sidrat D'varim ofwel Parashat D'varim. De eerste Sidra is (hoe kan het ook anders) בראשית B'reshit [Genesis]. Die klinkt op in de synagoge tijdens het feest om de “Vreugde der Wet”, Simchat Tora, dat direct aansluit bij Sukot [het Loofhuttenfeest]. In diezelfde dienst wordt eerst וזאת הברכה v'Zot haB'racha gelezen, de Parasha over de zegen van Moshe, waarmee de Tora in D'varim [Deuteronomium] eindigt. Zo gaat dat jaar in, jaar uit: na de laatste Parasha meteen weer de eerste, want de Tora, G'ds onderwijzing, gaat altijd door... zij is eindeloos! Ieder jaar wanneer men de Tora uit heeft, dan wordt er weer van voren af aan begonnen met lezen. De Sidrot of Parashot zijn dan

ook weer onderverdeeld in 7 leesgedeelten, voor de 7 dagen van de week. Op deze manier is men zijn hele leven lang voortdurend met de Tora bezig, die tot op de dag van vandaag nog altijd een centrale plaats in het godsdienstige leven van elke gelovige Jood. Het is volstrekt onduidelijk wanneer men begonnen is dit traditionele schema te volgen, maar Josephus Flavius schreef reeds in de tweede helft van de eerste eeuw dat de Israëlieten al in de oudheid een regelmatige leescyclus voor de Tora volgden (Apion 2,175). Verder weten we aan de hand van Handelingen 15 en de Talmud, dat er sinds de tweede tempelperiode een leesrooster van zowel Tora alsook de profeten gebruikt werd in de synagogen. De vroegste aanwijzing vinden wij in het Talmud-tractaat מגילה Megila 29b, waarin wij lezen dat er in Israël destijds een driejaarlijkse cyclus van lezingen gevolgd werd, verdeeld in 153 tot 167 Parashot. Het tijdens de eerste eeuwen in Israël gebruikte driejarenrooster bleek echter niet levensvatbaar. Er bestaan momenteel overigens verschillende rekonstrukties van deze driejarige cyclus. De lengte van de perikopen is dan ongeveer één tot anderhalve hoofdstuk. In Babylon en andere plaatsen in de diaspora werd daarentegen een jaarlijkse cyclus gevolgd die bestond uit 54 verschillende gedeelten. De oude, uit Israël stammende gewoonte om de hele Tora in een driejarige cyclus te lezen, werd volgens de Rambam op zijn minst tot het jaar 1200 nog op verschillende plaatsen gevolgd, maar heeft in de loop der eeuwen, waarschijnlijk sinds de tijd van de Talmud (200-500 gewone jaartelling) plaats gemaakt voor de huidige éénjarige cyclus. Liberale Joodse gemeenten die in Israël de oude driejarige roosters wilden herinvoeren, moesten na een tijd weer daarvan afzien omdat daardoor de band met de wereldwijde volksgemeenschap verloren ging. Daarom volgen ook de messiasbelijdende Joodse gemeenten de officiële orthodoxe leesrooster, maar aangevuld met lezingen uit B'rit haChadasha [het Nieuwe Testament].

התורה קריאת Q'riat haTora - de lezing uit de Tora

De belangrijkste functie van de Schriftlezing in de liturgie komt ook tot uiting in de manier waarop ארון־הקודש Sefer Tora [de Torarol] van en naar haar bewaarplaats, ארון־הקודש Aron haQodesh [Heilige Ark] wordt gebracht. De gemeente staat. Dan wordt de Ark geopend. De Torarol, aangekleed in een mantel, getooid met zilveren sierschild en torens, wordt zichtbaar. De rol wordt uit de Aron haQodesh gehaald. Daarna gaan degene wiens מצוה Mitz'va het is de Torarol te mogen dragen, de גבאי Gabai [synagogebestuurder], de קורא Qore [Toralezer], de מבטיר Maf'tir [Haftaralezer], de חזן Chazan [voorzanger] en de rabbijn de synagoge rond. Veel gemeenteleden raken met de ציצית Tzitzit [kwasten] van hun טלית Talit [gebedsmantel], de חומש Chumash [Pentateuch] of met de סידור Sidur [gebedenboek] het sierschild aan om ze daarna, nu ze zo dicht bij de Torarol zijn geweest, als teken van toewijding, te kussen. De Torarol wordt na de rondgang naar de בימה Bima [voorleestafel] gebracht, van versierselen en mantel ontdaan en op de lessenaar gelegd om daaruit de סדרה Sidra ofwel פרשה Parasha [perikoop] van de week te lezen. Vervolgens zegt de Qore [voorlezer]: “Moge Hij redden, beschermen en helpen allen die bij Hem beschutting zoeken. Zegt hierop: Amen! Wilt allen grootheid toekennen aan onze G'd en eer bewijzen aan de Tora. Als er een Kohen aanwezig is moge hij nu naar voren komen! Laat de Kohen X de zoon van Y hier gaan staan, maar als er geen Kohen aanwezig is, wil dan A de zoon van B hier gaan staan in plaats van de Kohen! Geprezen is Hij, die in Zijn heiligheid de Tora aan Zijn volk Israël heeft gegeven!” Omdat een Parsche, zoals de Parasha in het Jiddisch genoemd wordt, verdeelt is in zeven gedeelten, worden zeven volwassen mannen om de beurt opgeroepen om naar de Bima te komen om de lezing van één van de zeven delen bij te wonen. Het is een voorrecht dit te mogen doen. Een ieder begint en eindigt deze eervolle taak met een ברכה B'racha [zegenspreuk], die ik als bijlage aan deze Bijbelstudie zal toevoegen. Hierin wordt de Eeuwige gedankt voor het geven van de Tora aan Zijn volk Israël en via Zijn volk aan de mensheid, want uitverkiezing moeten wij in G'ds heilsplan niet zien als een streepje voor, maar als een taak, een bestemming. Israël heeft derhalve een bestemming voor de gehele mensheid, maar de gelovigen uit de volken hebben een bestemming voor hun volken te vervullen. Het lezen van Tora is dus echt geen vrijblijvende zaak. Daarom moet men deze B'racha [zegenspreuk], deze lofprijzing, dan ook beschouwen als een dankzegging van Israël en de gelovigen uit de volken voor hun taak in de wereld. Een Parsche wordt niet gewoon gelezen, maar in het Hebreeuws

voorgedragen op een melodieuze wijze, het zogeheten “lajenen”. Daarvoor maakt men gebruik van de Te’amin [troop of zangtekens]. Bij het lajenen van de Schriftgedeelten zijn er veel mensen betrokken, die allemaal rond de Bima staan: de rabbijn, Gabai, dat is degene die de eredienst regelt, de nieuw opgeroepene, de vorige opgeroepene en de Qore, de voorlezer, want de opgeroepenen gaan reeds eeuwenlang in de meeste synagogen de Torateksten niet meer zelf voorlezen. De reden voor het aanstellen van een vaste voorlezer is dat de slechte beheersing van het Hebreeuws het in de diaspora vrijwel onmogelijk maakte de Tora door alle volwassen mannen te laten lezen zoals het behoorde en daardoor zouden teveel gemeenteleden uitgesloten moeten worden van een eervolle Mitz’va die eigenlijk iedereen toekwam om te vervullen. Daarom werd er op een gegeven moment in de loop der geschiedenis besloten dat elk mannelijk gemeentelid weliswaar kan worden opgeroepen om elk een deel van de lezing te verzorgen in die zin, dat hij de tekst met een Jadge [aanwijsstokje] zal aanwijzen, die in zijn plaats door de Qore gelajent wordt. Ook de gemeenteleden die het Hebreeuws wel goed beheersen, mogen niet meer zelf lezen om daardoor de anderen niet voor schut te zetten. Degene die opgeroepen wordt om te lajenen, zegt derhalve nog slechts voor en na de lezing de lofprijzing in het Hebreeuws. In de tijd van Sha’ul [Paulus] vond de Schriftlezing in de hellenistische synagogen, waar de kennis van het Hebreeuws over het algemeen zeer gering was, doorgaans in de Griekse vertaling plaats, de Septuaginta. In Galilea en o.a. ook in Syrië werd de Targum, de Aramese vertaling van de Tora gelezen. Alleen de eerste en de laatste zin van Schriftlezing was dan soms Hebreeuws. Als de zeven stukken zijn gelajent is de eigenlijke Toralezing voltooid. Na het lezen uit de Tora wordt de rol onder gezang opgeheven en aan de gemeente getoond. Het Woord van G’d wordt daarmee letterlijk geopenbaard en centraal gesteld temidden van Zijn volk Israëel, en tijdens het opheffen en vertonen van de Torarol beaamt de gemeente dit staande met de woorden: בני ישראל על פי יי ביד משה וזאת התורה אשר שם משה לפני Adonai b’yad Moshe [Dit is de Tora, die Moshe de kinderen van Israëel heeft voorgelegd, op bevel van Adonai door de hand van Moshe]!

הפטרה Haftara - de lezing uit de Profeten

Na de Toralezing wordt de מפטיר Maf’tir opgeroepen, degene die het voorgeschreven stuk uit de profetische boeken moet lezen, dat bij de Parsche hoort. Deze profetenlezing wordt הפטרה Haftara genoemd. Haftara betekent “voltooing”, want de achterliggende gedachte is dat de lezing uit de Profeten de Toralezing voltooit. Al sinds oude tijden volgt in de synagoge op de lezing uit de Tora een lezing uit de Profeten. Voor de Haftara wordt echter slechts één persoon opgeroepen en niet zeven. Uiteraard wordt ook deze lezing weer voorafgegaan en afgesloten met een B’racha [lofzegging]. Ook deze vindt u in de bijlage. De Haftara, die volgens het leesrooster thematisch met de Parasha verbonden is, wordt overigens niet vanaf een rol zoals de Tora, maar uit een gewoon boek gelezen. In de orthodoxe synagogen is dat doorgaans de tweetalige Dasberg-vertaling. Het gebruik om derhalve ook de nevenstaande Nederlandse vertaling te lezen, sluit aan op de oude gewoonte om ook een vertaling in het Aramees te geven, de spreektaal van veel Joden gedurende de tweede tempelperiode. Al vanouds wordt het Toragedeelte bij voorkeur door Kohanim [mensen uit de stam Levi] gelezen zoals u reeds in het vorige hoofdstuk gezien hebt, en slechts als deze niet aanwezig zijn mogen anderen daarvoor worden opgeroepen. Het profetengedeelte daarentegen wordt uitsluitend door Joden uit de overige stammen voorgelezen. Om deze reden kreeg Yeshua, die tot de stam Yehuda [Juda] behoorde en dus niet uit Levi stamde, volgens Lucas 4:16-21 de eer om in de synagoge van Natzeret [Nazaret] de Haftara te mogen lezen: *“En Hij kwam te Natzeret, waar Hij opgevoed was, en Hij ging volgens Zijn gewoonte op Yom Shabat [de sabbatdag] naar de synagoge en stond op om voor te lezen. En Hem werd ישיעיהו Sefer Yeshayahu [het boek van de profeet Jesaja] ter hand gesteld en toen Hij het boek geopend had, vond Hij de plaats, waar geschreven is: De Geest van Adonai is op Mij, daarom, dat Hij Mij gezalfd heeft, om aan armen de blijde boodschap te brengen; en Hij heeft Mij gezonden om aan gevangenen loslating te verkondigen en aan blinden het gezicht, om verbrokenen heen te zenden in vrijheid, om te verkondigen het aangename jaar van Adonai. Daarna sloot Hij het boek, gaf het aan de dienaar terug en ging zitten. En de ogen van allen in de synagoge waren op Hem gericht. En Hij begon tot hen te zeggen: Heden is dit Schriftwoord voor uw oren vervuld!”* **Surinaams:** “Dan A

kon tu na Nazaret, pe den ben kweiki En; én na Sabadei, so leki fa A ben gwentí fu du alaten, A go na ini snoga, A opo tanapu fu leisi. Én den langa a buku fu profeti Yeshayahu [Yesaya] gi En. We, di A opo a buku, A miti a presi, pe den skrifi taki: A Yeye fu Masra de na Mi tapu, fu dat ede A ben salfu Mi, fu preiki a breiti boskopu gi den potiman; én A seni Mi, fu Mi dresi den, disi de nanga broko ati, fu preiki gi den sma na dungru-oso taki, den sa lusu, én gi den breni sma taki, den sa si, én gi den buibuiman taki, den sa kon fri, én fu preiki a switi yari fu Masra. Na baka di A ben tapu a buku kaba, dan A gi en baka na a dinari fu snoga, én A go sidon. Én ala sma ai, disi ben de na ini a snoga, ben de na En tapu. Now Yeshua bigin fu preiki gi den taki: “Tide a wortu fu a buku kon leti na un yesi dyaso!” **Hindoestaans:** “Aisane parcár karte Yeshua Násáret ke sahar gail jáha u barka bhail. Okar nem raha Shabat ke din par parcár ke ghar jái ke. Ohi se jab pahucal, tab u huwa ke parcár ke ghar me gail. Aur jab u uthal Parmeswar ke pustak parhe khátin, tab usab oke Parmeswar ke sanesia Yeshayahu [Yasáya] ke pustak deis. Tab jab u kholis, tab páis jáha likhal hai: Prabhu ke Átma Hamár uppar hai. U to Hamme ápan Pawitr Átma deis hai u manai logan ke khus khabar sunáwe khátin jaun ke dil chota hai. Dher manai jaise jahal me bánhal hai, aur u Hamke patháís hai ulogse batáwe ke ki: Tulog chutkára paihe! Aur andha wálan se batáwe ke ki: Tulog dekhihe! U Hamme bhi patháís hai dabáwal wálan ke choráwe khátin aur har ek se bole ke ki: Parmeswar ke bhalái ke tem ái gail hai! Jab u i sab bát parh cukal raha, tab pustak band karke lautár deis aur baith gail. Aur sab koi khub dhián se oke tákat raha. Tab u bolis ki: Jaun bát Ham abbe parhli, u áj pura hoi gail!” **Javaans:** “Gusti Yeshua terus teka nang kuta Nasarèt, kuta panggonané Dèkné. Kaya sak lumrahé, ing dina sabat Gusti Yeshua budal nang sinaguk. Nang kono Dèkné terus maju arep matya. Dèkné terus dielungi kitabé nabi Yésaya. Kadung dibukak terus nemu ayat sing uniné ngéné: Rohé Gusti ana ing Aku, awit Gusti wis milih Aku. Aku dikongkon nggelarké kabar kabungahan marang wong mlarat. Wong setrapan kudu tak kabari nèk bakal dietokké lan wong lamur bakal weruh. Aku kudu ngluwari sing ngalami kasangsaran. Lan menèh, aku kudu ngabarké nèk saiki wis wantyiné enggoné Gusti Elohim ngétokké kabetyikané marang manungsa. Sakwisé matya, Gusti Yeshua terus nutup kitabé terus dibalèkké marang peladèné Kitab. Dèkné terus njagong. Wong kabèh sing nang sinaguk kono pada nyawang Dèkné. Gusti Yeshua terus ngomong ngéné: Ing dina iki, sak barengé kowé ngrungokké sing tak watya mau, isiné ayat-ayat mau wis keturutan!” Evenals in Lucas 24:27, waarin Yeshua later aan de Emmaüsgangers uitlegde dat de Tora en de Profeten van Hem getuigen, vertelde Hij ook na de lezing van ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 61:1-2 aan de mensen in de synagoge, dat juist dit Schriftgedeelte betrekking had op Hemzelf. Gezien de vermelding van de profetenlezing in bovengenoemde tekst uit Lucas 4 kunnen wij ervan uitgaan dat de Haftara reeds in de eerste eeuw gezien werd als een vanzelfsprekend onderdeel van de dienst in de synagoge. Dit wordt ook door מפעלות Mif'alot [Handelingen] 13:13-15 bevestigd: “Sha’ul [Paulus] en die met hem waren, voeren af van Paphos en kwamen te Perge in Pamfilië; maar Yochanan [Johannes] scheidde zich van hen af en keerde weder naar Jeruzalem. Doch zelf gingen zij van Perge verder en kwamen te Antiokië in Pisidië, en op Yom Shabat [de sabbatdag] in de synagoge gegaan zijnde, namen zij plaats. En na de voorlezing van de Tora en de Haftara lieten de oversten der synagoge hun vragen: Mannen broeders, indien gij een woord van opwekking voor het volk hebt, spreekt het dan.” **Surinaams:** “Now Sha’ul [Paulus] nanga den trawan, di ben de nanga en, komoto na Pafos, én nanga sipi den waka go na Perge na Pamfiliakondre; Yochanan [Yohanes] wawan libi den, a drai baka go na Yerusalem. Ma di den trawan komoto na Perge, waka a kondre doro, den kon na Antiokia na Pisidiakondre. Én na Sabadei den go sidon na snoga. We, di a sma, disi leisi a wét nanga profeti, kaba fu leisi, den gransuma fu snoga seni taki gi den apostel taki: Un brada, efu un abi wan wortu, fu leri den sma disia, taki dan!” **Hindoestaans:** “Tab Sha’ul [Paulas] aur okar sáthi log jaháj par Páfos se samundar kátke Perga sahar Pamfília des me gail. Baki huwa se Yochanan [Yohánas] ulogke chorke Yerusálem lautke gail. Aur Sha’ul log Perga se calte Antiokia sahar Pisidia des me pahucal. Tab sabat ke din usab huwa ke Israel log ke parcár ke ghar me gail aur baithal. Tab jab barkwan Moshe [Mosas] ke kánun aur Parmeswar ke dusar sanesian ke pustak me se parh cukal, tab Sha’ul aur okar sáthi se puchwáís ki: Bhái log, tulog janta se kuch himmat dewe wála bát bol sakiho?” **Javaans:** “Rasul Sha’ul [Paulus] lan sak kantyané terus numpak prau lunga sangka kuta Pafos, budal nang kuta Pèrgi nang bawah Pamfili. Nanging Yochanan [Yohanes] ora gelem mèlu terus, malah balik nang Yérusalèm. Sangka kuta Pèrgi Bar-Naba [Barnabas] lan rasul Sha’ul terus budal terus nang kuta Antioki nang bawah Pisidi. Ing dina sabat wong loro iki terus mèlu ngumpul nang sinaguk. Sakwisé

matya sangka wèt-wèté nabi Moshe [Moses] lan kitabé para nabi, para pinituwané sinaguk terus kongkonan takon marang rasul Sha'ul lan Bar-Naba, menawa nduwèni tembung kanggo mbangun wong-wong sing nang kono." Sha'ul greep uiteraard deze kans aan om aan de hand van de Schriften van Yeshua te getuigen. Zowel Lucas 4:16-21 alsook Handelingen 13:13-15 tonen aan dat ook Yeshua en Zijn Talmidim [volgelingen] als gelovige Joden actief aan deze onderdelen van de eredienst in de synagoge hebben deelgenomen.

Voorrecht

Nadat de Haftara is gelezen wordt voor de tweede keer de Tora-rol door de sjoel gedragen onder het zingen van: *"Een boom des levens is zij voor wie haar aangrijpen, wie haar vasthouden zijn gelukkig te prijzen! - Haar wegen zijn liefelijke wegen, al haar paden zijn vrede!"* (משלי Mish'lei [Spreuken] 3:18 en 17). De Tora-rol wordt in een plechtige processie naar de Ark terug gebracht en teruggeplaatst in de ארון־הקודש Aron haQodesh. Dit allemaal te mogen meemaken is voor de gelovigen uit de volken niet alleen maar het gevolg geven aan de opdracht uit Handelingen 15:21 om op Shabat in de synagoge Moshe [Mozes] en de profeten te leren, dus Tora en Haftara mee te lezen, maar ook een geweldig voorrecht! Door blijvend mee te lezen met de synagoge wordt B'rit haChadasha [het Nieuwe Testament] voor ons allen daadwerkelijk een vernieuwd, maar vooral een vernieuwend boek, bevrijd en gezuiverd van alle door de eeuwen heen ingeslopen verkeerde heidense interpretaties en invloeden! Het is dus een hele belangrijke stap in de goede richting op de terugweg naar de oorspronkelijke Joodse identiteit van het nieuwtestamentisch geloof als men het leesrooster met de Parashot en hun vaste Haftara-lezingen overneemt en aanvult met lezingen uit het Nieuwe Testament, die daarbij aansluiten. En dat kunt u natuurlijk ook thuis doen, want u zult wel begrijpen dat aan de voorwaarde van Handelingen 15:21 hier in Nederland helaas niet voldaan kan worden en zeker niet elke week. Ik kan me namelijk best voorstellen dat zowel de orthodoxe alsook de liberale synagogen niet echt zitten te wachten op een toestroom van christenen, nog afgezien van de ruimtelijke beperkingen. Maar zoals gezegd, thuis kunt u de wekelijkse schriftlezingen natuurlijk wel volgen, want de moderne computertechniek maakt dit mogelijk omdat er op diverse Joodse websites wekelijkse studies over de Tora-lezingen verschijnen. Ik wil u hieronder een paar links aanbevelen:

http://www.nik.nl/parsja_vandeweek.asp

<http://www.joodsleven.nl>

<http://www.verbond.eu/index.cfm?pid=CU-page-1A1F9B71-1F29-0BD1-72D3F68AF9018E60>

Het zijn weliswaar geen Messiasbelijdende rabbijnen die de Schriftlezingen hier op deze sites wekelijks uitleggen, maar orthodoxe en liberale, en het vraagt dan ook eigen inzet en een gedegen kennis van het Nieuwe Testament om met hun hulp de hele Bijbel te leren verstaan. Toch zult u al gauw merken dat zij erg vakbekwaam en zorgvuldig te werk gaan en een waardevolle aanwinst geven aan hetgeen u vanuit de kerken of christelijke websites leert. Natuurlijk vindt u via Google ook talrijke Messiasbelijdende Joodse websites waarop u een commentaar op de wekelijkse Parasha kunt vinden waarin Yeshua centraal staat, maar deze websites zijn doorgaans slechts Engelstalig. Maar voor een uitstekende Messiasbelijdende Parasha-uitleg in het Nederlands kan ik u wel <http://www.beth-yeshua.nl/index.php?page=90> of het maandblad Melach haAretz van harte aanbevelen, waarop u zich kunt abonneren via het e-mailadres: administratie.mha@beth-yeshua.nl. Als u eenmaal aan de wekelijkse Schriftlezing volgens het Joodse leesrooster begonnen bent zult u zien hoe verrassend het is welke lijnen vanuit het Tora-gedeelte via de profetenlezing lopen naar het Nieuwe Testament, want B'rit haChadasha is net zo Joods als de TeNaCH en de uitleg en toepassing van de Tora in het Nieuwe Testament staan duidelijk dichterbij de traditionele Joodse exegese dan bij de traditionele christelijke. Daarom is het doel van deze Bijbelstudie, om naast het Nieuwe Testament ook het lezen en hanteren van de Tora en de profeten aan te moedigen en zo wil ik ter afsluiting het indringende advies van Sha'ul [Paulus] herhalen: ***"Elk van G'd ingegeven Schriftwoord is ook nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid, opdat de mens G'ds volkomen zij, tot alle goed werk volkomen toegerust. - Want er komt een tijd, dat de mensen de gezonde leer niet meer zullen verdragen, maar omdat hun gehoor verwend is, naar hun eigen begeerte zich tal van leraars zullen bijeenhalen, dat zij***

hun oor van de waarheid zullen afkeren en zich naar de verdichtfels keren!” **Surinaams:** “*Bikasi Gado srefi ben meki den skrifti ala den buku; én den de yepi wi furu fu leri wi, fu strafu wi, fu meki wi kon moro bun, én fu kweiki wi na ini a gerechtigheid; meki wan sma fu Gado kon sof ara, te a kan du ala bun wroko! - Bikasi wan ten sa kon, disi den no sa wani tyari a gesontu leri moro, ma so leki fa den ati wani, den srefi sa poti leriman gi den srefi, disi preiki so, leki a bun na den yesi fu yere; den sa puru den yesi na a tru sani, drai den gi soso lautori!”* **Hindoestaans:** “*Parmeswar ápan pustak likhwáis hai aur ekar har ek bát kámil hai sikháwe, samjháwe, ulta soc-bicár badale aur sudháre khátin, jeme Parmeswar ke biswási logan pura howe aur tayár rahe har ek rakam bhala kám kare ke! - Ek tem áiga ki manai logan accha sikcha na sahi páiga. Ulog kháli mángiga sune jaun bát ulogke accha lagi. Usab sikháwe wálan ke khojiga sune khátin jaun bát ulog mánge hai sune aur usab Parmeswar ke saccái chorke kháli mángiga jhuth bát sune!”* **Javaans:** “*Tembung-tembung isiné pituturé Gusti Elohim kuwi kabèh metuné sangka pikirané Gusti Elohim déwé. Mulané tembung-tembung kuwi kabèh kenèng dienggo mulangi bab sing bener, kenèng dienggo mbenerké piwulang sing klèru, kenèng dienggo mbenerké klakuan sing ora apik lan uga kenèng dienggo mblajari nindakké urip sing nurut karepé Gusti Elohim. Dadiné wong sing nyambutgawé kanggo Gusti Elohim bisa nduwèni kapinteran ngerjani panggawéan apa waé sing dikarepké karo Dèkné! - Aku ngomongi kowé ngono kuwi mau, awit mbésuk bakal ènèng wayahé wong-wong ora bakal gelem ngrungokké pitutur sing bener. Wong-wong kuwi malah bakal nglumpukké guru-guru déwé lan guru-guru kuwi bakal mulangi apa sing disenengi karo wong-wong kuwi. Dadiné wong-wong kuwi bisa neruské klakuané sing ala. 4 Entèk-entèké wong-wong kuwi terus ora pada ngrungokké marang pitutur bener, malah pada seneng marang dongèngan-dongèngan sing ora-ora!”* (2 Timotheüs 3:16-17 en 4:3-4).
 Voor welke leraars kiest u?

Werner Stauder